

Γιώργος Α. Πουλής

Σ Τ Ι Χ Ο Ι
*Με λογισμό
και μ' όνειρο*

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Εικαστικά: Αλέξανδρος Καζάζης

ISBN 978-960-93-6924-4

© Copyright 2015, Γιώργος Α. Πουλής

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΛΙΑΝΙΚΗ-ΧΟΝΔΡΙΚΗ:

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

*Στη μνήμη του αδελφού μου
Χρίστου*

Αντί Εισαγωγής

Τα ποιητικά δώρα της μικρής αυτής συλλογής φέρνουν στο νου ενός πιο υποψιασμένου και φιλολογικότερου κοινού το συντομότερο ποιητικό είδος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, το κλασικό και ιδίως το ελληνιστικό επίγραμμα. Κάποιοι ίσως θυμηθούν και το ακόμη μικροσκοπικότερο γιαπωνέζικο αντίστοιχο, το φυσιολατρικό χαϊκού (μονόστροφο ποίημα τριών όλων κι όλων στίχων των πέντε-επτά-πέντε συλλαβών), που τόσο συγκίνησε τη γενιά του Σεφέρη. Το ανέδειξε στη Δύση η ποιητική πρωτοπορία των αρχών του προηγούμενου αιώνα (Ezra Pound, T. S. Eliot), διότι έμοιαζε να επιβεβαιώνει την ανακάλυψή της ότι η πεμπτουσία της αληθινής ποίησης αποστάζει, σαν στα πολύτιμα μυροδοχεία άλλων εποχών, τις σπάνιες εκείνες στιγμές που συμβεί η πύκνωση της ποιητικής πρώτης ύλης να φτάσει στον υπέρτατο βαθμό.

Στον μέσο όμως αναγνώστη, οι στίχοι του Γιώργου Πουλή, με την επιστροφή στην παραδοσιακή ομοιοκαταληξία, φέρνουν αυθόρμητα στον νου κάτι κοντύτερα στη νεοελληνική ευαισθησία: τα ταπεινά ομοιοκατάληκτα «στιχάκια», το πασίγνωστο νεοελληνικό κειμενικό μικροείδος, που μιλά για τον έρωτα, τη φιλία, και το πνεύμα της λαϊκής θυμοσοφίας. Φιλοξενούνταν στα ημερολόγια τοίχου, που προορίζονταν για ευρεία λαϊκή κατανάλωση και τυπώνονταν και εξακολουθούν να τυπώνονται σε ευτελές συνήθως χαρτί. Εφόσον κάλυπταν απλώς το κενό της πίσω επιφάνειας του ημερολογίου,

δεν μπορούσαν να ξεπεράσουν τις διαστάσεις εκείνου. Κάποτε το κοντόχοντρο αυτό ημερολόγιο τοίχου στερεωνόταν, με ένα μεγάλο καρφί, κατευθείαν στον τοίχο του σπιτιού. Το ίδιο γερά έπρεπε να καρφώνεται στον νου του αναγνώστη και το ποιητικό μήνυμα –λιτό, ομοιοκατάληκτο και εύπεπτο. Με το στιχάκι άνοιγε η μέρα –κανείς ξεφύλλιζε ένα κάθε μέρα, στεκόταν μια στιγμή να το απορροφήσει (κι αν του άρεσε ακόμη και να το αποστηθίσει), το πετούσε, ύστερα, για να φανερωθεί από κάτω η νέα μέρα, με το νούμερό της τυπωμένο φαρδιά πλατιά στη μικρή επιφάνεια. Πού ξέρεις, ο απόηχός του μπορεί και να μην έσβηνε για ένα ολόκληρο εικοσιτετράωρο –ωστόσο, το άλλο πρωινό, δώσει τη θέση του στο επόμενο. Είδος εφήμερο από κάθε άποψη.

Οι ομοιότητες του λαϊκού αυτού είδους με τους στίχους του Γιώργου Πουλή είναι σαφώς υπαρκτές, αλλά σταματούν στην εξωτερική μόνον επιφάνεια: στο μικρό δέμας, στο λαϊκότροπο μέτρο και στην απουσία ομολογημένης ποιητικής φιλοδοξίας. Γιατί, στο βάθος, τα «στιχάκια» του –όπως τα αποκαλεί ο ίδιος–τα ρίχνει ο Πουλής σαν μποτίλιες στο πέλαγος. Ελπίζω όμως να φανεί στη συνέχεια ότι συγκροτούν λυρικές μονάδες που, χάρη στη στοχαστικότητά τους, λειτουργούν με την ποιητική αποτελεσματικότητα του ακαριαίου.

Οι λυρικές αυτές ενότητες –πλην όσων εξαντλούνται σε διατυπώσεις καθαρά αποφθεγματικές– έχουν δομή αφηγηματική, δουλεμένη πάνω σε έναν καμβά ερωτικό, φιλοσοφικό, ή κοινωνικό. Λένε, δηλαδή, ή υπαινίσσονται μια μικροϊστορία, με την αφαιρετική τέχνη ενός αρχαίου αγγειογράφου περιγραμμάτων ή ενός μοντέρνου σιλουετίστα. Μιαν ιστορία που, ακόμη κι όταν αφήνει στα χείλη του αναγνώστη μια στυφή φιλοσοφική γεύση, καταφέρνει παραταύτα, με τον υπαινικτικό της τρόπο, να βγάλει τον ήχο της δικής της λυρικότητας (: *Λυρικό είναι το τραγούδι, αν χορεύει το αρκούδι*, λέει ο ίδιος).

Αφηγηματική ποιότητα, ανάλαφρη λυρικήτητα, φιλοσοφικό βάρος –όλα μαζί σε μια συνύπαρξη, όπου μορφή και περιεχόμενο έχουν γίνει ένα σώμα με τη μέθοδο της σύντηξης. Γιατί, στην ελάχιστη αυτή κλίμακα σύνθεσης, ακόμη και το ασκημένο μάτι αδυνατεί να ξεχωρίσει τον εσωτερικό πυρήνα από τα περιβάλλοντα στοιχεία –όλα είναι τόσο καλά δουλεμένα και χωνεμένα. Αυτό που λέμε μορφή και αυτό που ονομάζουμε περιεχόμενο αρμονικά σφωφισμένα. Συχνά συμβαίνει η τελευταία ομοιοκατάληκτη λέξη του ποιήματος να συμπίπτει ακριβώς με το ποιητικό εύρημα, υπογράφοντας έτσι, στη θέση αυτή, την έκπληξη ή και την αναπάντεχη ανατροπή του τέλους. Αρχή, μέση, τέλος, όλα δεμένα σε μιαν ενότητα, που διαρκεί όσο η αναπνοή του ανθρώπου. Εντελής ενότητα του επιγράμματος, κομμένη και ραμμένη στα μέτρα του ανθρώπου. Δεν περισσεύει τίποτα. Τίποτα που να μπορεί να κλαδευτεί, για να «σουλουπώσει» το σύνολο.

Κι όμως εδώ ακριβώς, στο τόσο ανθρώπινο μέτρο, εμφιλοχωρεί η υπέρβαση του ανθρώπινου. Όλα ξεκινούν ανθρώπινα, πολύ ανθρώπινα, όπως στο *Κακό*:

Μ' όσα έχω υπομένει, το κακό με περιμένει,

όπου όμως στο τέλος παραμονεύει η υπαρξιακή-υπαρξιστική σοφία

«το κακό» λέει «είν' οι άλλοι».

Το ίδιο και η *Λησμονιά*, που αρχίζει πολύ κοινότοπα

*Παντρεμένοι τόσα έτη ο Λευτέρης με τη Ρέτη κουραστή-
καν και χωρίσαν*

για να καταλήξει στην υπερβατική ερωτικο-θρησκευτική πίστη:

*Τέτοιον βίο όμως που ζήσαν,
και νεκροί, δεν λησμονήσαν.*

Αλλά και ο ανυπέρβλητος Μοναχός, που δεν φαίνεται να εκτελεί παρά το ταπεινό διακόνημα του χτίστη, τελικά θα εκστομίσει μια ρήση απρόσμενου φιλοσοφικού βάθους:

*Γέρος Μοναχός σε Σκήτη
γκρέμιζε έχτιζε το σπίτι.*

*–«Γέρο, το κορμί έχει φέξει,
και, το βλέπω, δεν θ' αντέξει».*

*–«Το σκοτώνω με τη γνώση
πως, γερό, θα με σκοτώσει!»!*

που οδηγεί το ιδεώδες του βυζαντινού ασκητισμού σε μετωπική σύγκρουση με το αρχαιοελληνικό ιδεώδες «νους υγιής εν σώματι υγιεί». Πιο δραστική αντίστιξη των δύο κόσμων δύσκολα θα φανταζόταν κανείς.

Στην ποίηση αυτή, την καμωμένη από την πιο ταπεινή ύλη –από περιστατικά και πράγματα ευτελή, και από ανθρώπινους χαρακτήρες κοινούς έως εξευτελισμένους και αμαρτωλούς– όλα τα διαπερνά η διεισδυτική φιλοσοφική ματιά του Γιώργου Πουλή, που δεν αφήνει τίποτε ανεξέταστο. Γυμνώνει την επιφάνεια και δείχνει το βάθος. *Αν ο απώτερος σκοπός της ποιητικής τέχνης* δεν είναι άλλος από την απεικόνιση της «ανθρώπινης κατάστασης», τότε ο αναγνώστης, ή ο ακροατής, των κατεξοχήν ακροάσιμων ποιημάτων της μικρής αυτής συλλογής δεν θα φύγει με άδεια χέρια. Γιατί αντικρίζοντας, στα δείγματα αυτά της ανθρώπινης κατάστασης, τον άνθρωπο τόσο αδύναμο και ευάλωτο όσο τον περιγράφει ο περίφημος Ψαλμός του Δαβίδ, ίσως πεισθεί να βλέπει στη ζωή όχι μόνον την απελπισία του νου (που και αυτή δεν λείπει εδώ), αλλά και το ξεπέρασμά της –είτε με τη δύναμη του φιλοσοφικού στοχασμού και του υπερβατικού έρωτα, είτε με την ελπίδα της

θηρσκευτικής πίστης. Και αν ο τελικός σκοπός της ανάγνωσης της ποίησης δεν είναι παρά «η, δια της επικοινωνίας με τη λογοτεχνική απεικόνιση των άλλων, διεύρυνση και εμπάθυνση του εαυτού μας, η ανάπτυξη της προσωπικής μας συνείδησης» (Νάσος Βαγενάς), τότε, διαβάζοντας τους Στίχους του Γιώργου Πουλή, θα ανακαλύψουμε, πιστεύω, ότι ίσως δεν είναι οι μπουτίλιες οι ριγμένες στο πέλαγος που νομίσαμε αρχικά, αλλά μάλλον κάτι σαν τορπίλες βυθού, που πυροδοτούν μικροεκρήξεις στην εφησυχασμένη συνείδηση του αλλοτριωμένου σύγχρονου ανθρώπου – της δικής μας εποχής και, γιατί όχι, και της δικής μας χώρας. Αποδεικνύεται ότι οι μιμητικές αυτές ποιητικές φόρμες φέρουν γόμωση του ίδιου μαξιμαλιστικού μείγματος με το γενναίο μήνυμα του Επικτήτου, ο οποίος, στο 21^ο κεφάλαιο του *Εγχειριδίου* του, συνταγογραφεί το αντίδοτο για τα δεινά της ανθρώπινης ζωής:

Τον θάνατο, λέει, την εξορία κι όλα όσα φαίνονται τρομερά να τα συλλογίζεσαι κάθε μέρα –προπάντων τον θάνατο. Και τότε κανένα ταπεινό πράγμα δεν θα περάσει ποτέ από τη σκέψη σου, καμιά σφοδρή επιθυμία δεν πρόκειται να σε κυριεύσει.

Συνταγή Πουλή.

Γιάννης Καζάζης

Περιεχόμενα

Μοναχός	19
Αφοσίωση	21
Το κακό	22
Οι άλλοι	23
Το αθάνατο νερό	24
Η γιορτή	25
Τα ζευγάρια	26
Κοπρίτες	27
Το ξέπλυμα	28
Το καρναβάλι	29
Άτη	30
Η ρυτίδα	31
Αμερική	32
Ευρήματα	33
Βρίσκοντας τον Γκοντό	34
Λυρισμός χωρίς ρίμες	35
Η κοινή πορεία	36
Ο ντουνιάς	37
Μακαριά	38
Κομποσχοίνι	39
Ερριμμενότητα ή Heidegger	40
Ράκος	41

Οι ψαράδες	42
Το νυφικό	43
Τα σαράντα	44
Η προσευχή	45
Λησμονιά	46
Προτεραιότητα	47
Καρνωτάκης	48
Πορτραίτο	49
Δια πυρός δοκιμασία	50
Αισθητικά	51
Τύχη ή τείχη	52
Τίποτα δεν πάει χαμένο	53
Η ασχημούλα	54
Το σάλι	55
Κύκλοι	56
Πρωτομαγιά	57
Μάνα	58
Το ψεματάκι	59
Μπετόβεν	60
Διαδρομές	61
Εκλογές	62
Η καμαριέρα	63
Η πατερίτσα	64
Το κουτσό	65
Οι τρελοί	66
Οι φονιάδες	67
Η λέξη	68
Αναζητήσεις	69
Παροιμία	70

Πάσχα	71
Οι τέσσερις εποχές	72
Διασώστης	73
Καραβάκια	74
Σωκράτης ή Προφορικότητα	75
Η Αλέκα	76
Πρέβεζα	77
Σε κώμα	78
Ο θεατρίνος	79
Κώστας	80
Ο μέγας Στέλιος	81
Το μεδούλι	82
Ψυχοσάββατο	83
Ο κυρ-Αντώνης	84
Το μεσοφόρι	85
Ημερολόγιο	86
Η κτιστότητα των όντων	87

Μοναχός

Γέρος Μοναχός σε Σκήτη
γκρέμιζε έχτιζε το σπίτι.

—«Γέρο, το κορμί έχει φέξει,
και, το βλέπω, δεν θ' αντέξει».

–«Το σκοτώνω με τη γνώση
πως, γερό, θα με σκοτώσει!»!

Αφοσίωση

Σαν ξεψύχαγε η Μάρω,
παραγγέλνει άλλην να πάρω·
γιατί, μόνος –λέει– το βράδυ,
θα με φάει το σκοτάδι.

Παρακάλεσα τον Χάρο
–και με πήρε με τη Μάρω.

Το κακό

Με τα τόσα που υπομένω,
το κακό το περιμένω.

Γι' αυτό κρύφτηκα στο σπίτι
–σφάλισα και τον φεγγίτη.

Μα σαν το 'πα στον Μιχάλη,
«το κακό», μου λέει, «είν' ...οι άλλοι»!

Οι άλλοι

Όταν βγήκανε για ψώνια,
η γυναίκα του η Τώνια,
τού 'πε: «κράτα με αγκάλη

-να μας βλέπουν έτσι οι άλλοι
είναι δεύτερη αγκάλη»!

Το αθάνατο νερό

Δεν ξεχνώ το φιλαράκι,
που μου στέκεται αδελφάκι·
δεν ξεχνώ την αδελφούλα,
με κρατάει σαν να 'ν' μανούλα.

Μα η γυναίκα μου Αργυρώ,
ίδια αθάνατο νερό,
στο μυαλό μου, νύχτα μέρα,
τους νεκρούς μού κάνει πέρα!

Η γιορτή

Η γυναίκα σαν γιορτάζει,
το κενό λοξοκοιτάζει.
Σπεύδει τα μαλλιά να βάψει,
μήπως έτσι κάπως πάψει
να θυμάται την πορεία
που τραβάει η ηλικία.

Τα ζευγάρια

Τα ζευγάρια που αγαπιούνται,
και νεκρά, μαζί κοιμούνται,
μες το φέρετρο αγκαλιά,
–στοργικά, χωρίς λαλιά.

Κοπρίτες

Η Ελλάδα, ένα χάλι,
κι ο ρωμιός, ένα ρεμάλι,
αποφάνθηκαν. Και πάλι,
να μας πάρουν το κεφάλι
μαζωχτήκαν τραπεζίτες,
σαν τους γύπες –οι κοπρίτες.